

Отже, правильна організація бухгалтерського обліку, документування та відображення в бухгалтерському обліку розрахунків з покупцями та замовниками є необхідною умовою для успішної діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і затверджено наказом Міністерства фінансів від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page7>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» затверджено наказом Міністерства фінансів № 237 від 08.10.1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України: [сайт]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

Осадча Г.Г.

кандидат економічних наук, доцент;

Коваленко Т.О.

студентка,

Національний університет харчових технологій

АСПЕКТИ ЦІНОУТВОРЕННЯ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У ринковій економіці ціна – це економічний фактор, що віддзеркалює діяльність організації і є регулятором відносин між виробниками і споживачами. Ціна один із регулюючих чинників при плануванні рентабельності та прибутковості, а отже визначає життєздатність підприємства.

Процес який встановлює ціну на товар називається ціноутворенням. А. Сміт, Д. Рікардо у своїй теорії «Трудова теорія вартості (відносна)» говорять, що ціна – це грошове вираження вартості товару, яка визначається працею, витраченою на його виробництво (теорія природної ціни), або за яку можна купити даний товар (теорія «ринкової ціни»). Ціна визначається вартістю, яка складається з змінних витрат виробництва, що включають витрати на робочу силу, формуючи товарну ціну за рахунок ренти, заробітної плати і прибутку (теорія «вартості виробництва»). Ціни є сумою витрат праці. Ціни знаходяться за принципом доданої вартості.

Дж. С. Мілль, Дж. Маккуллох, Н. Сеніор теорії «Теорія витрат виробництва» зазначають, що ціна – грошове вираження вартості товару, яка створюється не тільки живою, а й уречевленою працею [3].

Якщо брати природу і виявлення подвійної ролі, сутності ціни, то вона може виступати як:

- індикатор, який дає відображення політики і кон'юктуру ринку (торгівельно-економічні ризики, кредитно-фінансова ситуація);

- маркетинговий регулятор ринку, який здійснює вплив на попит та пропозицію, який показує спроможність гривні, оборотність товарів та їх запасів. В його якості ціну можна обмежити в споживанні ресурсами і в цьому і постає мотивація для виробництва

Ціна виступає посередником і формує співвідношення, коли здійснюється обмін товарів на гроші. Вона виступає важливим показником ринку, при співвідношенні попиту і пропозиції та територіального розміщення виробництва. Від неї залежать інфляційні процеси, якщо ціни ростуть то це приваблює зростанню інвестицій. Вплив ринку праці, обсяг споживань, рівень реальних доходів різних соціальних груп, все вищезгадане – сформоване ціною. Ціна як суть характеризує собою роль гри в економіці. При цьому функція і спосіб реалізації залежать від середовища економіки в якій вони використовуються. Насамперед беруться за увагу розходження цінового механізму в економіці ринкового і централізовано-державного типів.

В економіці, ціна виконує важливі функції, якщо брати класичний підхід, то це:

- Обліково-вимірювальна функція, є засобом вимірювання витрат на виробництво. Можна ще порахувати чистий дохід, обсяг продукції в валовому та товарному еквіваленті.

- Стимуляційна функція, є мотивацією для збільшення продукції яку виробляють для підвищення цін. Тому на продукцію підвищеного попиту встановлюється вища ціна, яка і забезпечує прибутковість підприємству.

- Регуляторна функція, вирівнює обсяг пропозиції та попиту, формуючи збільшення чи зменшення поставки товарів та послуг на ринок. З цим йде контроль витрачення ресурсів й перерозподіл прибутку між населенням.

Якщо братися за повний перелік методики ціноутворення, то ми зіткнемося з досить складною і не досить доцільною процедурою, тому щоб запобігти цього, можна зробити їхнє узагальнення:

- відповідності конкурентам (кореляція ціни за рахунок ціни конкурента);

- аналіз вартості (вартість частки яка залишається безпосередньо виробнику);

- криві попиту (їх побудова для всього ринку чи окремих галузів ринку і визначення цін для обсягів продажу);

- криві попиту та пропозиції (оцінює рівень перспективи на ціну для галузі);

- податково-регулюючі стратегії (оптимізують податки на витрати саме за рахунок ціни);

- експертний висновок;

- ціноутворення на основі витрат (витрати і є вірним показником майбутніх цін);

- колишніх цін (пройдена ціна або відсоткова заміна).

Ціна утворюється таким чином, щоб коли ставити ціну то в подальшому можна було відшкодувати на витрати, розподіл товару та в подальшому триматися забезпечення певного норму прибутку. Якщо відійти від того, що саме будемо брати за основу, при формуванні ціни – фактичні витрати і збут або саме цінність товару і попит, будуть витратними або цілісними. Ці методи мають значну серйозність для вирішення тих чи інших питань

Метод граничних витрат. Він дозволяє врахувати як застосовуються витрати які пов'язані з розширенням того ж виробництва чи його продажу товарів. Граничні витрати – це такі витрати, які обумовлені витратами на виробництво додаткової одиниці продукції по відношенню до раніше випущеним її обсягом [2]. Цей метод визначається даною формулою [1].

$$Ц = Сп + Сп \times R \div 100\% \quad (1)$$

Ц – ціна одиниці продукції;

R – рентабельність продукції, %;

Сп – граничні витрати виробництва.

Метод стандартних витрат виробництва. Це звичайнісінький метод витрат, який був заснований на розрахунок ціни, які складають з передбачуваних витрат на виробництві не виходячи з фактичних при тому що є умова існування і продажу, діючи на норму матеріалів та вартості

Метод цільової ціни. Моментом визначення ціни являють собою господарські діяльності, але підхід до встановлення прибутків інший: встановлюється така ціна, в якій йде забезпечення розміру прибутку на інвестиції. Прибуток на інвестиції складає відношення прибутку до обсягу інвестицій. Цей метод визначається даною формулою [1].

$$П = \frac{П}{I} = \frac{\text{(виручка-собівартість)}}{\text{інвестиції}} = (Цоп \times T - C \times T) \quad (2)$$

$$Цоп = (Pi \times I + C \times T) \div T \quad (3)$$

П – прибуток;

I – інвестиції;

T – тираж видання;

Pi – прибуток на інвестиції;

Цоп – відпускна ціна примірника тиражу;

C – собівартість одного примірника тиражу.

Трансферне ціноутворення. Процес визначення трансфертної ціни, сукупність економічних відносин, при виникненні визначення ціни на трансферт на об'єкт торгівлі між компаніями або підрозділами однієї компанії, при тому якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон.

Такі ціни є важливим фактором і є важливим впливом на механізм ТНК та економіку в цілому.

Така система ціноутворення забезпечує такі функції:

надає інформацію, для стимулювання менеджменту підрозділів;

інформація для корисності оцінки управлінський та економічних показників;

цілеспрямованість частки переміщення прибутку між підрозділами підприємства;

являє собою гарантію, яка не є порушником автономності діяльності підприємства.

Основні принципи, які є основою трансфертного ціноутворення:

максимізація прибутку корпорації;

мінімізація податків корпорації;

удосконалення систем контролю, фінансових потоків філій;

надання умов для встановлення цін і доброзичливість ставлення споживачів.

При відносному підвищенні трансферних цін на імпортовані структури ТНК, призводить до трансферту ресурсів до материнської компанії. Якщо брати точку зору коли йде експорт, то залежність стане оберненою.

Основні характеристики трансферних цін:

базовість на витратах виробництва або являє собою індикатором цін на ринку;

несуть за собою вплив на показники макроекономіки: національний дохід, рівень експорту, ВВП, державного бюджету приймаючих країн.

Податкові органи розвинутих країн тримають повний контроль рівня трансфертів ТНК бо вони відіграють важливу роль, коли в інших країнам фактично така практика не застосовується.

Такий контроль спрямований, щоб було встановлення заниження податкових зобов'язань, але такі ціни не завжди є завищеними або заниженими в порівняння з ринком.

Отже, якщо брати ціну, то це важливий фактор який визначає «стратегію поведінки» підприємства і як йому вести себе на ринку. Обирати різне ставлення до ціни бо являє собою свій підтекст до поставлених перед ним завдань.

Список використаних джерел:

1. Економіка і організація видавничої діяльності [Електронний ресурс]: Короткий курс лекцій з дисципліни «Економіка і організація видавничої діяльності» / Лекція 8 «Ціноутворення у видавничому бізнесі» / https://studme.com.ua/10710422/ekonomika/metody_tsenoobrazovaniya.htm

2. Иохин В.Я. Економічна теорія, 2006 / [Електронний ресурс]: – <http://epi.cc.ua/predelnyie-izderjki-24344.html>

3. Всемирная история экономической мысли: В 6 т. Т. 2. От Смита и Рикардо до Маркса и Энгельса / МГУ им. М.В. Ломоносова; [Гл. Редкол.: В.Н. Черковец (гл. 15зд15) и 15зд.]. – М.: Мысль, 1988. – 576 с.